

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

Ștefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.7007.04 "Biotehnologii și procedee genetice de evaluare, conservare și valorificare a agrobiodiversității", director de proiect:
Dr. hab. ANDRONIC Larisa Prioritatea III. Mediul și schimbări climatice,"
pentru anii 2020-2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 27 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Cercetările realizate sunt în acord cu scopul și obiectivele trasate în proiect, iar rezultatele obținute corespund integral rezultatelor scontate. În cadrul proiectului a fost analizat un volum impunător de material biologic, fiind menținute și completate colecțiile de culturi cerealiere păioase (triticale, grâu durum, grâu comun, secară, orz, ovăz, spelta), leguminoase (soia, năut, bob, fasoliță, linte), tomate, de importanță majoră pentru economia Republicii Moldova, stabilită variabilitatea diferitor caractere în funcție de factorii de mediu și controlul genetic al acesteia, relevată influența mediului asupra patogenilor specifici culturilor etc., care pot fi utilizate cu succes în ameliorare și în elaborarea diferitor biotehnologii agricole.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Rezultatele cercetărilor științifice au fost reflectate în 228 publicații (exceptând cererile de brevet/brevetele), inclusiv: monografiile naționale - 2; Capitole în monografiile naționale - 4; articole în: reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS - 11; alte reviste din străinătate recunoscute - 3; reviste din Registrul National al revistelor de profil, categoria B - 12; materiale ale conferințelor științifice internaționale din străinătate/ țară - 49/32; materiale ale conferințelor științifice naționale cu participare internațională - 27; teze în lucrările conferințelor științifice internaționale din străinătate/ țară - 36/28; conferințelor științifice naționale cu participare internațională/naționale - 15/1; cataloage - 3; îndrumare - 2; publicații electronice - 1; editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale - 2. Echipa din cadrul proiectului a prezentat 115 comunicări orale și postere la manifestări științifice, 35 materiale - la emisiuni radio/TV, evenimente de popularizare a științei.

Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

Activitatea inovațională a proiectului dat include: - 10 cereri de brevet de invenție, 8 cereri de brevet pentru soi de plantă; 8 brevete de invenție, respectiv, 8 pentru soi de plantă, 55 materiale au fost prezentate la expoziții și saloane internaționale de invenție, fiind apreciate cu 27 medalii de aur, 9 de argint și 8 de bronz, diplome și Medalii Inventica - 4, o diplomă de excelență și Diploma Asociației Justin Capră. Au fost obținute genotipuri noi caracterizate prin indicatori înalți și stabili de productivitate și rezistență la boli și condiții nefavorabile de mediu: hibrizi de triticales (46), grâu durum (50), grâu comun (8); linii de triticales (2), grâu durum (3), grâu comun (6), tomate (6). Au fost transmise la Comisia de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante două soiuri de tomate și unu de grâu comun. O parte a acestor inovații au fost implementate în practică.

3. *Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.*

Ponderea tinerilor angajați în proiect constituie - 33%. În cadrul proiectului a fost realizată și susținută o teză de doctor habilitat (Andronic L.) și una de doctor (Grigorov T.). Membrii echipei au predat 3 cursuri la licență/masterat, au coordonat elaborarea de teze.

Punctajul mediu acordat: 29,1

Concluzii și recomandări:

Proiectul desfășurat pe parcursul a patru ani a reprezentat o abordare exhaustivă și integrată de cercetare a problemelor stringente cu care se confruntă agricultura în condițiile actuale. Prin utilizarea tehnologiilor moleculare și a caracterelor fenotipice, s-au dezvoltat procedee eficiente de cartografiere genetică pentru culturile agricole, anticipând rezultate economice pozitive. Identificarea izoformelor unice și polimorfe asociate cu diversitatea fenotipică a permis crearea de colecții de culturi agricole cu caractere prestabilite și reziliente. Rezultatele științifice obținute au adus clarificări privind variabilitatea caracterelor la o gamă largă de culturi în diferite condiții ambientale, influența mediului asupra agenților patogeni și interacțiunii acestora cu plantele-gazdă, precum și controlul genetic al caracterelor morfobiologice și de productivitate. Genotipurile identificate ca rezistente și tolerante la patogeni vor fi integrate în procesele ulterioare de ameliorare a culturilor, contribuind astfel la consolidarea rezistenței acestora și la îmbunătățirea sustenabilității agriculturii. Aceste rezultate reprezintă un pas semnificativ către atingerea obiectivelor de securitate alimentară și dezvoltare durabilă în agricultura modernă.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc

